

Asia: VN/10384/2019 VM212:00/2018

Lausuntopyyntö järjestöjä koskevien valtionavustuskäytäntöjen kehittämisestä ja yhdenmukaistamisesta

1 Taustatiedot

Valitse sopivin vaihtoehto

Valtionapuviranomainen

2 Ehdotukset järjestöjä koskevien valtionavustuskäytäntöjen kehittämiseksi ja yhdenmukaistamiseksi

Ehdotus 1: Valtionavustustoiminnassa siirrytään uuteen, valtionavustuskäytäntöjen yhdenmukaisuutta edistävään toimintamalliin.

Tuotonjakoministeriöt siirtyvät valtionavustustoiminnan uuteen toimintamalliin ja ottavat käyttöön sitä tukevat valtionavustustoiminnan verkkopalvelut. Tuotonjakoministeriöt siirtyvät toimintamalliin kehittämisprojekteissa siten, että verkkopalvelut ovat kaikkien käytössä vuoteen 2024 mennessä. Valtionavustuskäytännöt yhdenmukaistetaan valtionavustustoiminnan uuden toimintamallin mukaiseksi.

Taiteen edistämiskeskus (Taike) kannattaa valtionavustuskäytäntöjen yhdenmukaistamista. Opetus- ja kulttuuriministeriön alaisena virastona Taikelle on tärkeää, että yhdenmukainen toimintamalli palvelee tuotonjakoministeriöiden lisäksi kaikkia valtionavustuksia myöntäviä virastoja. Taiken toiminnan erityispiirre on yksityishenkilöille myönnettävät valtionavustukset.

Ehdotus 2: Valtionavustustoiminnan vaikuttavuutta suunnitellaan yhdessä uudella tavalla.

Tuotonjakoministeriöt hyödyntävät valtionavustuksia ja niiden käyttöä koskevaa tietoa uudella tavalla valtionavustustoiminnan vaikuttavuuden suunnittelussa, kuten valtionavustusten kohdentamisessa. Sitä varten tuotonjakoministeriöt yhdenmukaistavat valtionavustusprosessejaan ja käyttävät yhteisiä verkkopalveluja. Järjestöt ja valtionapuviranomaiset suunnittelevat valtionavustustoiminnan vaikuttavuutta yhdessä uudessa toimintamallissa, mikä edistää ennakoitavuutta ja jatkuvuutta ja auttaa ottamaan toimintaympäristössä tapahtuvat muutokset entistä paremmin huomioon.

Taike kannattaa valtionavustustoiminnan vaikuttavuuden parempaa suunnittelua. Uuden toimintamallin toivotaan tuovan paremmat mahdollisuudet arvioida valtionavustustoiminnan vaikuttavuutta ja sen kautta kehittää avustustoiminnan kohdentumista ja tukimuotoja.

Ehdotus 3: Valtionavustustoimintaan osallistuvien toimielinten tehtäviä ja toimintatapoja yhdenmukaistetaan.

Tuotonjakoministeriöt yhdenmukaistavat valtionavustusten arviointiin ja valtionavustustoimintaan liittyvien neuvottelukuntien, toimikuntien ja jaostojen tehtäviä ja toimintatapoja soveltuvin osin. Tehtävien ja toimintatapojen painopiste on jatkossa valtionavustuspolitiikan arvioinnissa, valtionavustustoiminnan vaikuttavuuden suunnittelussa ja yhdenmukaisten valtionavustuskäytäntöjen jatkuvassa kehittämisessä. Tarkoituksena on lisätä valtionapuviranomaisten ja järjestöjen välistä viestintää ja vuorovaikutusta.

Taiken yhteydessä toimii laaja luottamushenkilöistä koostuvien toimielinten kokonaisuus. Nämä asiantuntijatoimielimet tekevät yksityishenkilöiden valtionavustuspäätöksiä. Taiken valtionavustuksia saavat tahot eivät ole suoraan edustettuina toimielimissä. Toimielinten roolia ja tehtäviä arvioidaan parhaillaan.

Ehdotus 4: Järjestöjen taloutta koskevia valtionavustuskäytäntöjä yhdenmukaistetaan mahdollisuuksien mukaan.

Tuotonjakoministeriöt yhdenmukaistavat järjestöjen taloutta koskevia valtionavustuskäytäntöjään. Yleisavustuksilla rahoitetaan järjestöjen varsinaisen toiminnan bruttokustannuksia. Tuotonjakoministeriöt luovat yhteisen tavan arvioida, miten järjestön kokonaisvarallisuus vaikuttaa valtionavustusten harkinnassa ja myöntämisessä. Tuotonjakoministeriöiden erilaisia omarahoituskäytäntöjä selvitetään lisää ennen ehdotuksen toteuttamista.

Taike kannattaa myös taloutta koskevien valtionavustuskäytäntöjen yhdenmukaistamista. Valtionavustuslain 7 § mukaiset myöntämisen edellytysten toteutuminen on jokaisen valtionapuviranomaisen vastuulla. Lain mukaista valtionavustuksen tarpeellisuuden harkintaa ei ehkä tule riittävästi tehtyä vakiintuneiden tuen saajien kohdalla.

Ehdotus 5: Järjestöjen toiminnan ja vastuullisuuden arvioinnin perusteita yhdenmukaistetaan.

Tuotonjakoministeriöt soveltavat mahdollisimman yhdenmukaisia toiminnan ja vastuullisuuden arvioinnin perusteita harkitessaan ja myöntäessään yleisavustuksia järjestöille. Perusteita arvioidaan sekä suunnitellun että toteutuneen toiminnan perusteella. Tuotonjakoministeriöt päättävät, kuinka ne soveltavat arviointiperusteita mahdollisine painotuksineen päätöksenteossa.

Taike kannattaa yhdenmukaisia toiminnan ja vastuullisuuden perusteita. Mm. yhdenvertaisuuteen ja kestävään kehitykseen liittyvät kysymykset ovat olleet jo harkinnassa ja päätöksenteossa mukana. Myös valtionavustuslain tuoreet, harmaan talouden torjuntaa koskevat muutosesitykset ovat osa vastuullisuuden vahvistamista.

Ehdotus 6: Järjestöille voidaan myöntää kaksivuotisia yleisavustuksia harkinnanvaraisesti.

Tuotonjakoministeriöt voivat myöntää järjestöille yksi- tai kaksivuotisia yleisavustuksia harkinnanvaraisesti. Kahdeksi vuodeksi kerrallaan myönnetty yleisavustus ei poista sen saajan vuotuista

raportointivelvollisuutta. Järjestöt voivat hakea ensimmäiset kaksivuotiset yleisavustukset vuoden 2024 valtionavustushauissa. Kaksivuotiset yleisavustukset rahoitetaan valtion yhden vuoden talousarviosta.

Taike kannattaa monivuotisten yleisavustusten myöntämistä, mutta ei kannata kahden vuoden avustuksen maksamista yhden vuoden talousarviosta. Esitetty malli on budjettiteknisesti hankala. Taike myöntää tälläkin hetkellä monivuotisia yleisavustuksia, mutta avustuksen summa vahvistetaan vuosittain.

Ehdotus 7: Järjestöt välittävät valtionavustuksia edelleen siirron saajille mahdollisimman yhdenmukaisella tavalla.

Valtionavustusten edelleen välittäminen perustuu tuotonjakoministeriöissä valtionavustuslain uudistamisen yhteydessä laadittavaan tulkintaohjeeseen. Tuotonjakoministeriöiden valtionavustusehdot ja -rajoitukset sekä delegointisopimusmallit yhdenmukaistetaan. Samalla varmistetaan, että siirron saajille edelleen välitettyjen valtionavustusten käyttöä koskeva tieto on avointa ja läpinäkyvää valtionavustustoiminnan uuden toimintamallin mukaisesti.

Taike kannattaa yhdenmukaistamista.

Ehdotus 8: Tuotonjakoministeriöt uudistavat valtionavustusten käsittelyä.

Tuotonjakoministeriöt uudistavat valtionavustusten käsittelyä järjestämällä sen tiimityönä. Taloustarkastuksen tehtävät on myös perusteltua yhdenmukaistaa vastuineen tuotonjakoministeriöissä. Järjestöjen taloutta ja toiminnan tai hankkeen tuloksellisuutta sekä toimintaympäristömuutoksia koskevaa tietoa hyödynnetään entistä laajemmin valtionavustusprosessien eri vaiheissa.

Taike on omassa toiminnassaan kehittänyt tiimityötä ja kannattaa sen lisäämistä valtionavustusten käsittelyssä. Ministeriön ja alaisten virastojen käytäntöjen yhdenmukaistaminen on myös perusteltua.

3 Valtionavustustoiminnan kehittäminen

Yleiset huomiot Järjestöjä koskevat valtionavustuskäytännöt: Ehdotukset niiden kehittämiseksi ja yhdenmukaistamiseksi -julkaisusta

Taike on ottanut järjestöjaoston alustaviin ehdotuksiin kantaa myös lausunnossaan jaoston väliraportista 29.1.2021.

Valtionavustustoiminnan kehittämistä koskevat yleiset huomiot

-

Susitaival Hanna
Taike